

พิพิธภัณฑ์หลังเดิม เพื่อใช้พื้นที่ของอาคารพิพิธภัณฑ์หลังเดิมสำหรับการจัดแสดงนิทรรศการอย่างเต็มที่ สำหรับพื้นที่ใช้งานซึ่งจะถูกบรรจุไว้ในอาคารสำนักงาน 5 ชั้นด้านหลังพิพิธภัณฑ์นั้น ในส่วนของพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเอง ประกอบไปด้วย

- (1) ส่วนจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว
- (2) ศูนย์ข้อมูลพระปกเกล้าศึกษา
- (3) ศูนย์ข้อมูลพระปกเกล้าศึกษา
- (4) ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก
- (5) สำนักงานพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
- (6) ห้องประชุม
- (7) คลังจดหมายเหตุ
- (8) ห้องเก็บวัตถุโบราณ
- (9) ห้องปฏิบัติการ
- (10) ห้องสัมมนา

โดยพื้นที่ของอาคารพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเดิม ในส่วนที่ทำการย้ายออกไปนั้น ซึ่งได้แก่พื้นที่ของสำนักงาน และห้องจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราวซึ่งอยู่ที่ชั้นล่างของอาคาร จะทำการปรับปรุงเพื่อใช้เป็นส่วนจัดนิทรรศการสำหรับสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

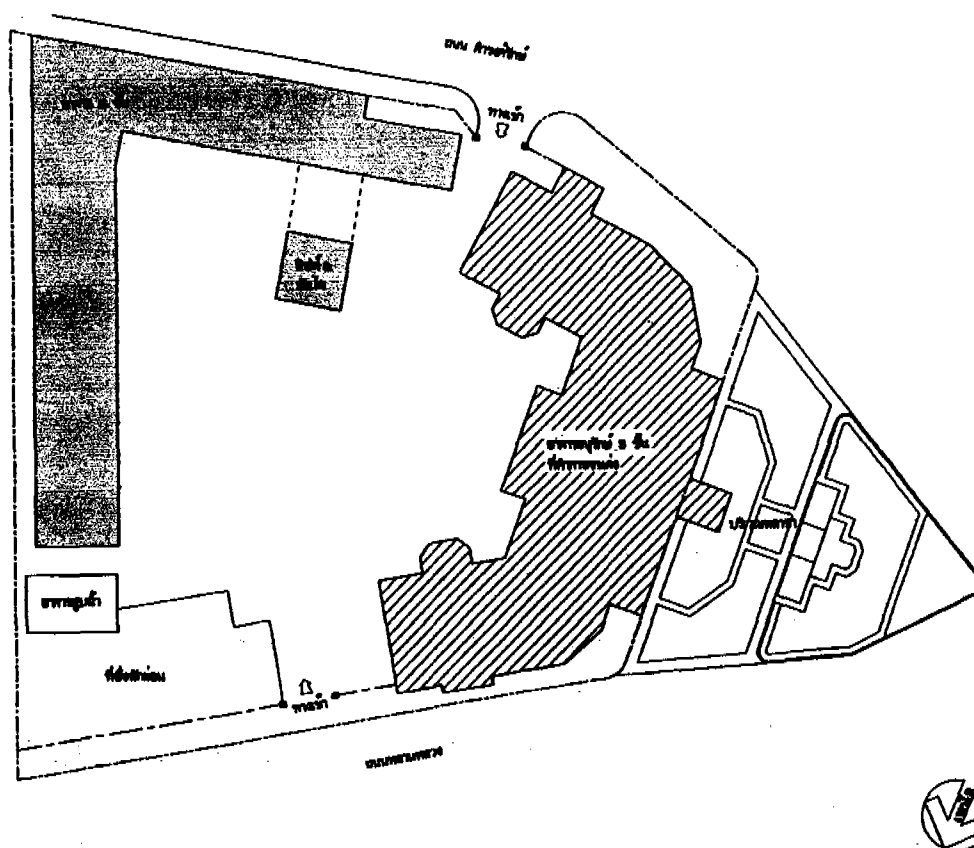
ในส่วนของอาคารที่ทำการปรับปรุงใหม่ ยังมีการเข้ามาร่วมใช้พื้นที่สำหรับจัดแสดงนิทรรศการของหน่วยงานอีก 3 แห่ง นอกจากพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งประกอบไปด้วย

- (1) ห้องจัดแสดงนิทรรศการรัฐสภาไทย
- (2) พิพิธภัณฑ์คณะรัฐมนตรี
- (3) พิพิธภัณฑ์เครื่องราชอิสริยาภรณ์

สำหรับส่วนจัดแสดงนิทรรศการทั้ง 3 ส่วนนั้น จะเป็นการนำเอาวัตถุจัดแสดงเข้ามาทำการจัดแสดง โดยไม่ได้มีการย้ายที่ทำการของหน่วยงานทั้ง 3 เข้ามาใช้พื้นที่อาคาร 5 ชั้นที่สำหรับเป็นสำนักงานเพื่อใช้ดำเนินการด้วย

ภาพที่ 5.25

พื้นที่สำหรับการปรับปรุงอาคารสำนักงาน 5 ชั้นทางด้านหลังอาคารพิพิธภัณฑ์เดิม

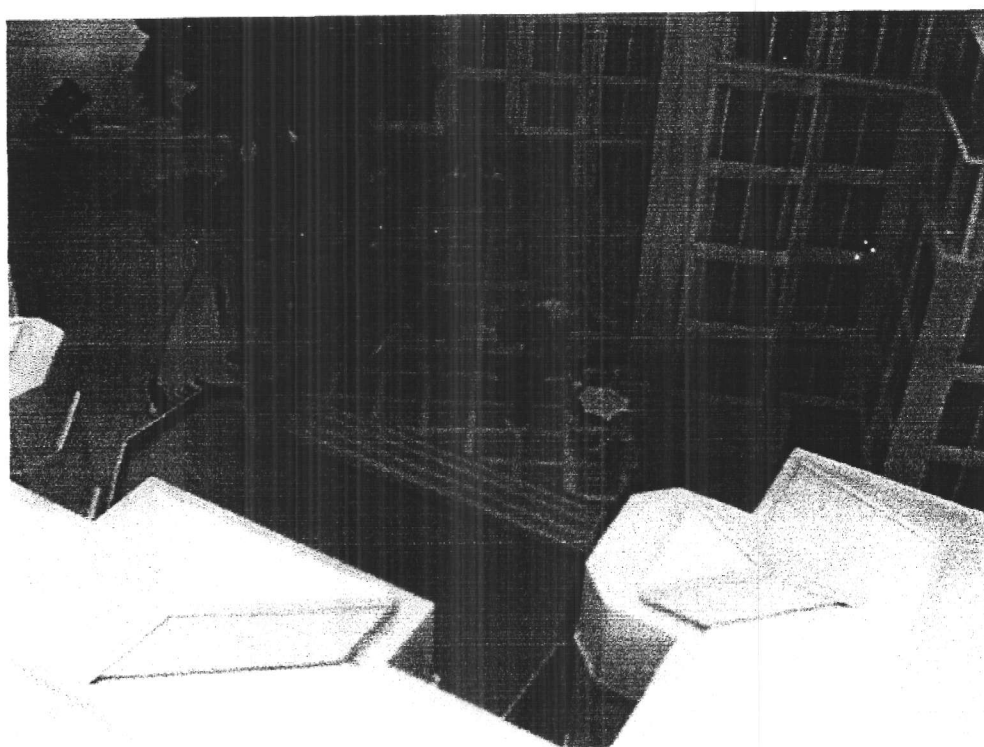

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลพระปกเกล้าศึกษาและจดหมายเหตุ, 2548.

นอกจากการปรับปรุงอาคารสำนักงาน 5 ชั้นทางด้านหลังอาคารพิพิธภัณฑ์เดิมแล้ว ยังมีการปรับปรุงพื้นที่ของบริเวณลานจอดรถเดิมในบริเวณเดียวกันด้วย โดยเป็นการเพิ่มพื้นที่จอดรถให้มากขึ้น รวมถึงมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ในบริเวณดังกล่าวอีกด้วย ซึ่งเป็นการเพิ่มพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นส่วนที่มีปัญหาตลอดของทางพิพิธภัณฑ์ และยังเป็นการปรับปรุงทางเข้า – ออกของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 2 จุดพร้อมกันไปด้วย

ภาพที่ 5.27

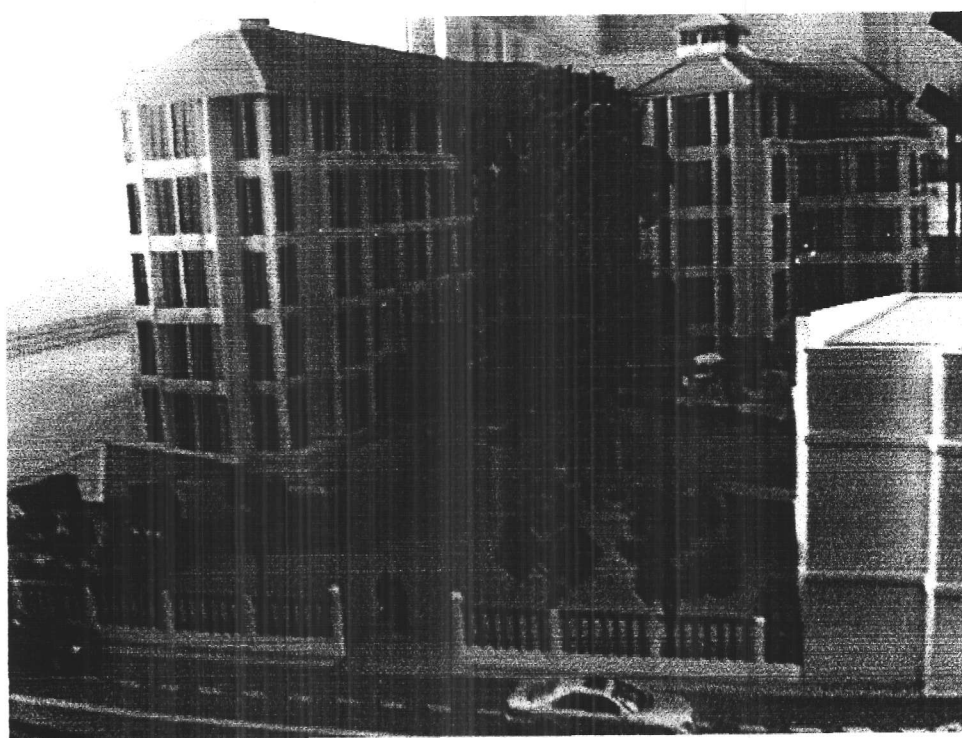
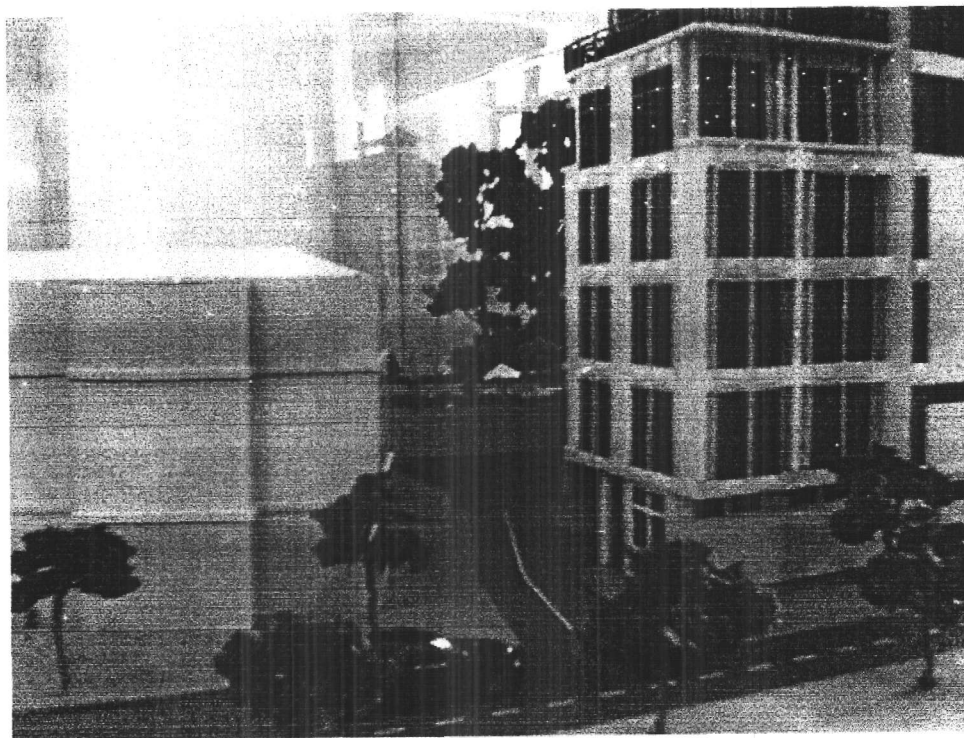
แบบจำลองการปรับปรุงอาคาร 5 ชั้น บริเวณพื้นที่จัดกิจกรรมชั้น 2

หมายเหตุ: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2549.

ภาพที่ 5.28

ทัศนียภาพจากแบบจำลองด้านถนนดำรงชีวิต และถนนหลานหลวง

หมายเหตุ: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2549.

5. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการปรับปรุงอาคาร

การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการปรับปรุงอาคารพิพิธภัณฑสถานพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้ง พ.ศ. 2545 โดยครอบคลุมงานก่อสร้างและตกแต่งภายในของส่วนพิพิธภัณฑสถานพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งแบ่งเป็น 3 หมวดคือ

หมวดที่ 1 งานก่อสร้างและตกแต่งภายใน

หมวดที่ 2 งานจัดทำกราฟฟิก

หมวดที่ 3 งานระบบประกอบอาคาร

ตารางที่ 5.1

หมวดที่ 1 งานก่อสร้างและตกแต่งภายใน

รายละเอียด	หน่วย	จำนวน	ค่าวัสดุ	ค่าแรงงาน	รวมจำนวนเงิน (บาท)
1. งานก่อสร้าง					
1) พื้นตกแต่ง					
(1) พื้นตามแบบ	ตรม.	2,037.0	778,710.00	7650.00	778,710.00
(2) ปูหินแกรนิตตามรายการ	L.S.	1.0	80,460.00	-	80,460.00
รวมราคางานพื้นตกแต่ง			859,170.00	7650.00	866,820.00
2) รายการผนังตกแต่ง					
(1) ผนังตามแบบ	ตรม.	727.6	1,241,340.00	-	1,241,340.00
(2) รื้อถอนทำราวบันไดใหม่ ตามแบบ	ชุด	1.0	133,000.00	-	133,000.00
รวมราคางานผนังตกแต่ง			1,374,340.00	-	1,374,340.00
3) รายการฝ้าเพดาน					
(1) ฝ้าเดิม ซ่อมทำความ สะอาด	ตรม.	2,000.0	160,000.00	-	160,000.00
(2) คิ้ว, บัว	ม.	2,919.0	471,240.00	-	471,240.00
รวมราคางานฝ้าเพดาน			631,240.00	-	631,240.00
4) รายการหน้าต่าง					
(1) ช่องสำหรับขายตัว	ชุด	1.0	29,500.00	-	29,500.00
(2) หน้าต่างตามแบบ	ชุด	176.0	1,745,500.00	-	1,745,500.00
รวมราคางานหน้าต่าง			1,775,000.00	-	1,775,000.00

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

รายละเอียด	หน่วย	จำนวน	ค่าวัสดุ	ค่าแรงงาน	รวมจำนวนเงิน (บาท)
5) รายการประตูกดแต่ง					
ประตูตามแบบ	ชุด	56.0	1,356,431.00	-	1,356,431.00
รวมราคางานประตู			1,356,431.00	-	1,356,431.00
2. งานเฟอร์นิเจอร์ตกแต่ง					
1) งานเฟอร์นิเจอร์ ชั้น 1					
(1) บริเวณโถงทางเข้า ห้องขายตัว ลิฟต์เกอร์ โถงบันได และ ห้องควบคุม			927,700.00	-	927,700.00
(2) ห้องฟังบรรยาย, ห้องประชุม ห้องเก็บของ และห้องควบคุม			427,000.00	-	427,000.00
(3) ศูนย์ประชาสัมพันธ์ บริการข้อมูล			364,357.00	-	364,357.00
(4) เคาน์เตอร์ขายเครื่องดื่ม และของที่ระลึก			263,450.00	-	263,450.00
(5) สำนักงานพิพิธภัณฑ			280,600.00	-	280,600.00
(6) ห้องผู้อำนวยการ พิพิธภัณฑ			85,400.00	-	85,400.00
(7) ห้องเก็บของ และซ่อมบำรุง			174,450.00	-	174,450.00
รวมราคางานเฟอร์นิเจอร์ ชั้น 1			2,522,957.00	-	2,522,957.00
2) งานเฟอร์นิเจอร์ ชั้น 2					
(1) ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ			913,830.00	-	913,830.00
(2) ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ			1,972,938.00	-	1,972,938.00
รวมราคางานเฟอร์นิเจอร์ ชั้น 2			2,886,768.00	-	2,886,768.00
3) งานเฟอร์นิเจอร์ ชั้น 3					
ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ			2,247,074.00	-	2,247,074.00
รวมราคางานเฟอร์นิเจอร์ ชั้น 3			2,247,074.00	-	2,247,074.00

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

รายละเอียด	หน่วย	จำนวน	ค่าวัสดุ	ค่าแรงงาน	รวมจำนวนเงิน (บาท)
3. งานม่านตกแต่ง					
1) ม่านกันแสงยูวี ติดตั้งบริเวณ ช่องแสง	ชุด	33.0	315,150.00	-	315,150.00
2) ม่านปรับแสง เฉพาะช่องหน้าต่าง (ม-2)	ชุด	7.0	19,600.00	-	19,600.00
3) ม่านปรับแสง เฉพาะช่องหน้าต่าง (ม-3)	ชุด	3.0	7,470.00	-	7,470.00
4) ม่านม้วนทึบแสง	ชุด	13.0	201,500.00	-	201,500.00
5) ม่านกันแสงยูวีบริเวณเหนือ ช่องแสงโค้ง	ชุด	10.0	95,000.00	-	95,000.00
6) ม่านกันแสงยูวี ติดตั้งช่องเปิด ไม่มีแสง	ชุด	45.0	326,250.00	-	326,250.00
รวมราคางานม่านตกแต่ง			964,970.00	-	964,970.00
4. งานห้องน้ำ					
1) ห้องน้ำชาย ชั้น1			73,200.00	-	73,200.00
2) ห้องน้ำหญิง ชั้น1			70,800.00	-	70,800.00
3) ห้องน้ำชาย ชั้น2			33,300.00	-	33,300.00
4) ห้องน้ำหญิง ชั้น2			41,400.00	-	41,400.00
รวมราคางานห้องน้ำ			218,700.00	-	218,700.00
5. งานลิฟท์					
1) ลิฟท์สำเร็จรูป Thyman DL-1C	ชุด	2.0	2,429,906.54	-	2,429,906.54
2) ติดตั้งกระจกใส	ชุด	2.0	177,570.10	-	177,570.10
รวมราคางานลิฟท์			2,607,476.64	-	2,607,476.64
รวมราคามวลที่ 1 งานก่อสร้างและตกแต่งภายใน			17,451,776.64		

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, 2548.

ตารางที่ 5.2
หมวดที่ 2 งานจัดทำกราฟฟิก

รายละเอียด	หน่วย	จำนวน	ค่าวัสดุ	ค่าแรงงาน	รวมจำนวนเงิน (บาท)
1. graphic ink jet บนแผ่น Laminaet หน้า 2 มิลลิเมตร					
1) ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ			516,500.00	73,640.00	590,140.00
2) ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ			415,800.00	55,344.00	471,144.00
3) ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ			1,450,750.00	110,460.00	1,561,210.00
รวมราคางาน graphic ink jet			2,383,050.00	239,444.00	2,622,494.00
2. งานจัดทำป้ายภายใน - ภายนอก					
1) direction sign	ป้าย	2	6,000.00	-	6,000.00
2) ticket counter sign	ป้าย	1	3,000.00	-	3,000.00
3) stand sign	ป้าย	6	27,000.00	-	27,000.00
4) room name	ป้าย	13	26,000.00	-	26,000.00
5) woman toilet sign	ป้าย	3	1,260.00	-	1,260.00
6) men toilet sign	ป้าย	3	1,260.00	-	1,260.00
7) lift sign	ป้าย	4	1,680.00	-	1,680.00
8) front sign	ป้าย	1	80,000.00	-	80,000.00
รวมราคางานป้าย			146,200.00	-	146,200.00
รวมราคาหมวดที่ 2 งานจัดทำกราฟฟิก			2,529,250.00	239,444.00	2,768,694.00

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, 2548.

ตารางที่ 5.3
หมวดที่ 3 งานระบบ

รายละเอียด	หน่วย	จำนวน	ค่าวัสดุ	ค่าแรงงาน	รวมจำนวนเงิน (บาท)
1. งานระบบไฟฟ้า					
1) งานระบบไฟฟ้าแสงสว่าง			3,829,650.00	167,820.00	3,997,470.00
2) งานระบบไฟฟ้ากำลัง			398,250.00	82,580.00	480,830.00
3) งานระบบอื่น ๆ			234,160.00	107,040.00	341,200.00
รวมราคางานระบบไฟฟ้า			4,462,060.00	357,440.00	4,819,500.00
2. งานระบบเสียง - ภาพ					
1) LCD projector	ชุด	6	1,320,000.00	6,000.00	1,326,000.00
2) ลำโพง	ตัว	6	30,000.00	6,000.00	36,000.00
3) จอภาพขนาด 100 นิ้ว	จอ	1	17,000.00	1,000.00	18,000.00
4) จอภาพขนาด 150 นิ้ว	จอ	1	24,800.00	1,000.00	25,800.00
5) เครื่องขยายเสียง	เครื่อง	2	60,000.00	2,000.00	62,000.00
6) ไมโครโฟนแบบมีสาย	ตัว	2	16,000.00	2,000.00	18,000.00
7) เครื่องเล่น VCD	เครื่อง	11	196,900.00	11,000.00	207,900.00
8) เครื่องเล่น VDO	เครื่อง	1	16,900.00	1,000.00	17,900.00
9) ทีวีสีขนาด 21 นิ้ว	เครื่อง	5	69,500.00	5,000.00	74,500.00
10) คอมพิวเตอร์จอ touch screen	เครื่อง	1	84,000.00	1,000.00	85,000.00
รวมราคางานระบบเสียง - ภาพ			1,835,100.00	36,000.00	1,871,100.00
3. งานระบบปรับอากาศ					
1) งานระบบปรับอากาศชั้นที่ 1					
(1) เครื่องเดิมย้ายตำแหน่ง	เครื่อง	2	6,000.00	2,000.00	8,000.00
(2) เครื่องใหม่ 30,000 BTU	เครื่อง	1	35,600.00	2,500.00	38,100.00
รวมราคางานระบบปรับอากาศชั้นที่ 1			41,600.00	4,500.00	46,100.00
2) งานระบบปรับอากาศชั้นที่ 2					
เครื่องเดิมย้ายตำแหน่ง	เครื่อง	16	48,000.00	16,000.00	64,000.00
รวมราคางานระบบปรับอากาศชั้นที่ 2			48,000.00	16,000.00	64,000.00

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

รายละเอียด	หน่วย	จำนวน	ค่าวัสดุ	ค่าแรงงาน	รวมจำนวนเงิน (บาท)
3) งานระบบปรับอากาศชั้นที่ 3					
(1) เครื่องเดิมย้ายตำแหน่ง	เครื่อง	17	51,000.00	17,000.00	68,000.00
(2) เครื่องใหม่ 24,000 BTU	เครื่อง	2	60,400.00	5,000.00	65,400.00
รวมราคางานระบบปรับอากาศชั้นที่ 3			111,400.00	22,000.00	133,400.00
รวมราคางานระบบปรับอากาศ			201,000.00	42,500.00	243,500.00
4. งานระบบรักษาความปลอดภัย					
1) ระบบกล้องวงจรปิด					
(1) กล้องสี	ชุด	26	312,000.00	-	312,000.00
(2) เลนส์สำหรับกล้อง	ชุด	26	122,200.00	-	122,200.00
(3) เครื่องอัด VDO	เครื่อง	2	97,000.00	-	97,000.00
(4) เครื่องแบ่งสัญญาณภาพ	ชุด	2	120,000.00	-	120,000.00
(5) TV สี ขนาด 29 นิ้ว	เครื่อง	2	70,000.00	-	70,000.00
(6) อื่น ๆ Universal Mount	ชุด	26	20,800.00	-	20,800.00
รวมราคางานระบบกล้องวงจรปิด			742,000.00	-	742,000.00
2) ระบบตรวจจับการเคลื่อนไหว					
(1) P-9620 8-96 zone alarm with metal box transformer & tamper	ชุด	1	40,000.00	-	40,000.00
(2) expansion card for P-9620	ชุด	3	19,650.00	-	19,650.00
(3) LCD Keypad	ชุด	1	6,000.00	-	6,000.00
(4) Beacon DT microwave & PIR	ชุด	21	73,500.00	-	73,500.00
(5) ค่าติดตั้งและเดินสาย	L.S.	1	180,000.00	-	180,000.00
รวมราคางานระบบตรวจจับการเคลื่อนไหว			319,150.00	-	319,150.00
รวมราคางานระบบรักษาความปลอดภัย			1,061,150.00	-	1,061,150.00

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, 2548.

ตารางที่ 5.4

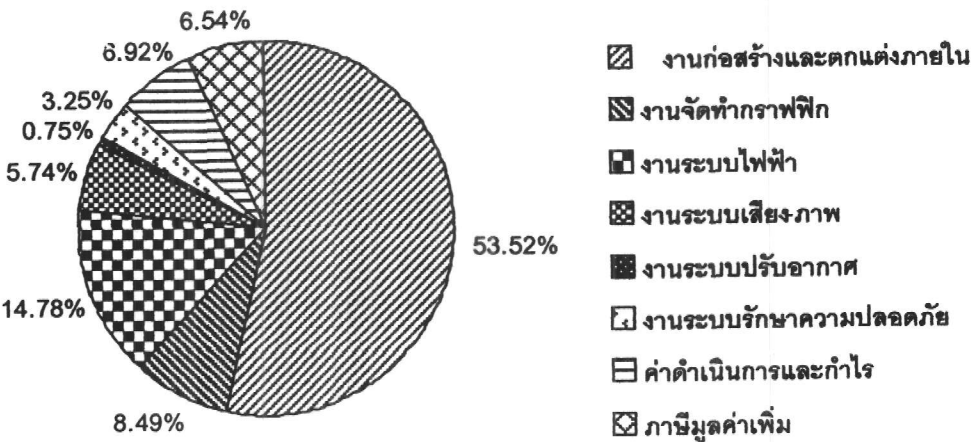
ราคาการปรับปรุงอาคารพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2545

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน
หมวดที่ 1	งานก่อสร้างและตกแต่งภายใน	17,451,776.64
หมวดที่ 2	งานจัดทำกราฟฟิก	2,768,694.00
หมวดที่ 3	1. งานระบบไฟฟ้า	4,819,500.00
	2. งานระบบเสียง-ภาพ	1,871,100.00
	3. งานระบบปรับอากาศ	243,500.00
	4. งานระบบรักษาความปลอดภัย	1,061,150.00
รวมราคา		28,215,720.64
ค่าดำเนินการและกำไร 8%		2,257,257.65
รวมเงิน		30,472,978.29
ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7%		2,133,108.48
รวมราคาทั้งสิ้น		32,606,068.77

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, 2548.

ภาพที่ 5.29

สัดส่วนค่าดำเนินการในการปรับปรุงอาคารพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2545

จากภาพที่ 5.29 พบว่า ค่าก่อสร้างในส่วน งานก่อสร้างและตกแต่งภายในจัดเป็นงานที่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากที่สุด ในการดำเนินการปรับปรุงการใช้งานของอาคารพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยคิดเป็นอัตราส่วน 53.52 % ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของงบประมาณที่ใช้ในการปรับปรุงการใช้งานทั้งหมด เนื่องจากการปรับเปลี่ยนการใช้งานจากอาคารสำนักงานเดิมเป็นอาคารพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ต้องมีการดัดแปลงสภาพทางกายภาพเป็นค่อนข้างมาก รองลงมาคือส่วนของระบบไฟฟ้า

สำหรับส่วนงานที่มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดคือ งานระบบปรับอากาศ เนื่องจากการใช้เครื่องปรับอากาศตัวเดิม มีการซื้อเพิ่มเพียงแค่ 3 เครื่องเท่านั้น ทำให้เงินที่เสียไปคิดเป็นอัตราส่วนเพียง 0.75 % เท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายเป็นอย่างมาก หากเทียบกับการเปลี่ยนเครื่องปรับอากาศใหม่ทั้งหมด แต่ทำให้เกิดผลเสียค่อนข้างมากทั้งการใช้งานที่ไม่สะดวกหรือเสี่ยงรบกวนจากเครื่องปรับอากาศที่เข้าไปรบกวนบรรยากาศจัดแสดง รวมถึงภาพลักษณ์ที่อาจไม่สง่างามนัก เมื่อเทียบกับบรรยากาศการจัดแสดง

นอกจากนั้น ยังมีส่วนของการปรับปรุงอาคาร 5 ชั้นทางด้านหลังอาคารพิพิธภัณฑ์เดิม พ.ศ. 2549 เพื่อเป็นส่วนต่อขยายสำหรับการใช้งานของพิพิธภัณฑ์อาคารพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเดิมเป็นอาคารสำนักงานที่ถูกทิ้งร้าง ไม่ได้มีการใช้งานในปัจจุบัน สำหรับรองรับการขยายตัว และแก้ปัญหาข้อจำกัดทางพื้นที่ของทางพิพิธภัณฑ์ ที่ประสบปัญหาพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน (ดังตารางที่ 5.5)

ตารางที่ 5.5

ราคาการปรับปรุงอาคาร 5 ชั้นทางด้านหลังอาคารพิพิธภัณฑ์เดิม พ.ศ. 2545

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน
หมวดที่ 1	งานปรับปรุงอาคาร	32,166,841.80
หมวดที่ 2	งานวิศวกรรม	
	1) งานระไฟฟ้า	7,442,662.50
	2) งานระบบปรับอากาศ	13,572,988.50
	3) งานระบบอื่น ๆ	10,236,448.50
หมวดที่ 3	งานตกแต่งภายใน	49,029,938.80
หมวดที่ 4	งานติดตั้งอุปกรณ์	12,837,122.00
หมวดที่ 5	งานสื่อวีดิทัศน์ และซอฟต์แวร์	15,845,000.00
หมวดที่ 6	งานศิลปกรรม และอุปกรณ์ประกอบนิทรรศการ	7,719,500.00
หมวดที่ 7	งานสื่อภาพกราฟิก และคำบรรยาย	4,070,060.00
รวมเงิน		152,920,562.10
ค่าดำเนินการและกำไร 10%		15,292,056.21
รวมเงิน		168,212,618.31
ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7%		11,774,883.28
รวมราคาทั้งสิ้น		179,987,501.59

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, 2548.

5.1.2 การปรับปรุงการใช้งานเพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์ของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ โดยทำการสำรวจ ถ่ายภาพ และสังเกตในเรื่องกระบวนการในการปรับปรุงการใช้งานอาคาร เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพ รวมถึงผลกระทบที่มีผลต่อการใช้งานอาคารในรูปแบบของอาคารพิพิธภัณฑ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ตำแหน่งที่ตั้งและพื้นที่โดยรอบ

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติแห่งที่ 1 ตั้งอยู่บริเวณริมถนนสนามไชย และถนนมหาราช โดยอยู่ติดกับซอยเศรษฐกิจ และสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง

พื้นที่โครงการพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติแห่งที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่ด้านใต้ของกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน และเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่สามารถแผ่ขยายเจริญเติบโตเชื่อมโยงกับกลุ่มพิพิธภัณฑ์และสถานที่สำคัญโดยรอบ โดยลำดับแนวคิดในการวางแผนมีรายละเอียดดังนี้

กำหนดแบ่งพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นในออกเป็น 3 บริเวณ ได้แก่

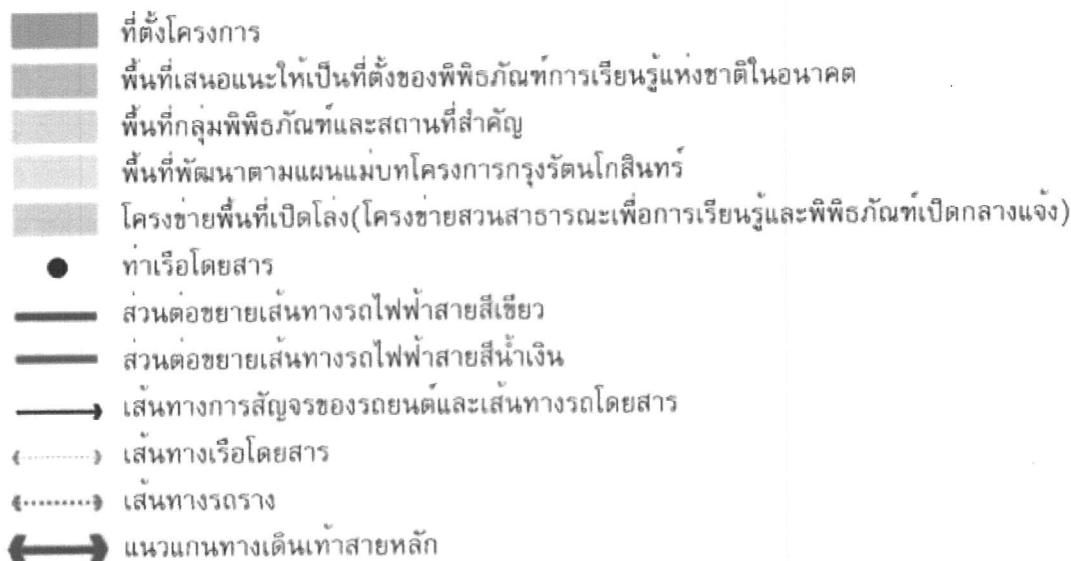
1) พื้นที่กลุ่มพิพิธภัณฑ์ และสถานที่สำคัญของรัฐและเอกชน ซึ่งเป็นบริเวณตอนกลางของกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน เป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญ เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบรมหาราชวัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร เป็นต้น กำหนดให้เป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่มีอยู่เดิม มีเนื้อหาที่บอกเล่าประวัติศาสตร์ชาติไทย และจุดเริ่มต้นของการสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ และการสถาปนาราชวงศ์จักรี โดยอนุรักษ์และพัฒนาให้เกิดการเชื่อมโยงกับพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2) พื้นที่พัฒนาตามแผนแม่บทโครงการรัตนโกสินทร์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการปรับปรุงพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่เชิงสะพานพระปิ่นเกล้าจนถึงปากคลองคูเมืองเดิม บริเวณโรงเรียนราชินี โครงการสำคัญ เช่น โครงการเปิดมุมมองวัดบวรสถานสุทธาวาส โครงการปรับปรุงบริเวณท่าพระจันทร์ ท่าเตียน ราชนาวิสัยโมสร กรมการค้าภายใน โครงการเปิดมุมมองวัดโพธิ์ เป็นต้น โดยโครงการทั้งหมดเป็นการปรับปรุงภูมิทัศน์ และอนุรักษ์อาคาร สถานที่สำคัญซึ่งสามารถสอดแทรกเรื่องราวการเรียนรู้เข้าไปในโครงการต่าง ๆ เกิดเป็นพื้นที่สวนสาธารณะเพื่อการเรียนรู้ริมน้ำผสมผสานกับพิพิธภัณฑ์เปิดกลางแจ้ง (open - site museum) ที่แสดงถึงประวัติศาสตร์ โบราณคดี และพัฒนาการของพื้นที่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

3) พื้นที่เสนอแนะให้เป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติในอนาคต ได้แก่ พื้นที่บริเวณริมคลองคูเมืองเดิม ทางด้านตะวันออกของกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน ซึ่งเป็นกลุ่มอาคารราชการที่มีโครงการจะย้ายออกจากพื้นที่ ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่คงเหลืออยู่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไม่มากนัก เช่น อาคารศาลฎีกา กระทรวงยุติธรรม กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ กรมการรักษาดินแดน เป็นต้น

ด้วยรูปแบบที่สวยงามและคุณค่าทางสถาปัตยกรรมของอาคารสถานที่ราชการเหล่านี้ สามารถปรับปรุงเพิ่มเติมให้เป็นกลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติขนาดใหญ่ ที่บอกเล่าเรื่องราวความรู้ความเป็นมาของบ้านเมือง จนกลายเป็นประเทศไทยในปัจจุบัน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้โดยมีจุดเริ่มต้นจากที่ตั้งโครงการ ซึ่งจะเป็นทางเข้าหลักของกลุ่มพิพิธภัณฑ์ที่จะเชื่อมโยงกับระบบคมนาคมขนส่งต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก จากการพัฒนาดังกล่าว ส่งผลให้พื้นที่รัตนโกสินทร์ชั้นใน กลายเป็นกลุ่มการเรียนรู้แห่งชาติขนาดใหญ่ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการแตกขยายโครงข่ายการเรียนรู้ต่อไป

ภาพที่ 5.30 (ต่อ)

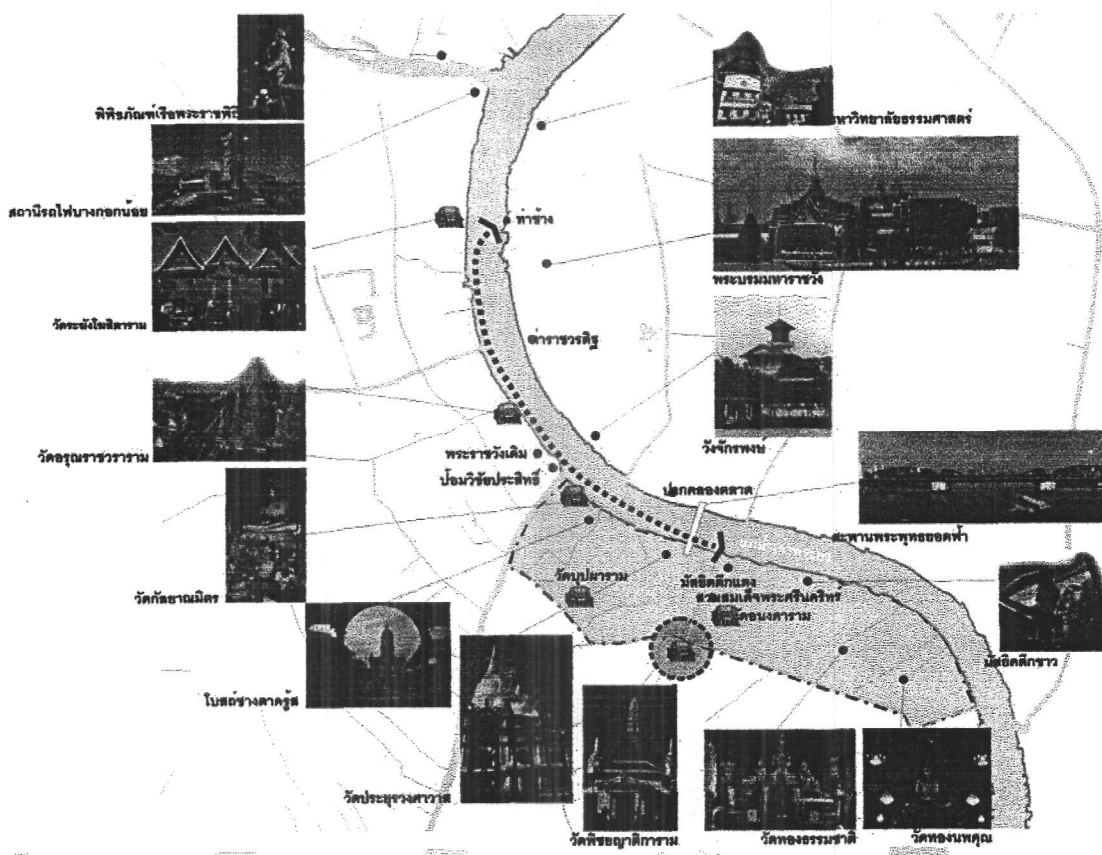
ที่มา: สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ, 2548.

เนื่องจากแนวคิดในการสร้างกลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติขนาดใหญ่ จำเป็นต้องมีโครงข่ายการสัญจรที่หลากหลาย ที่เชื่อมต่อกันอย่างมีระบบสะดวกต่อการเดินทาง เพื่อเข้าชมพิพิธภัณฑ์ในแต่ละส่วน โดยมีการเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างโครงข่ายการสัญจรภายใน โดยการจัดระบบการสัญจรภายในกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน โดยใช้เฉพาะถนนรอบกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นในเป็นเส้นทางสัญจรรถยนต์แบบเดินทางเดียว (one way) การปรับเปลี่ยนโครงข่ายถนนภายในให้เป็นทางเดินเท้าในลักษณะ pedestrian mall เพื่อเชื่อมระหว่างพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติแห่งที่ 1 กับพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงการปรับปรุงการสัญจรทางน้ำให้ได้มาตรฐาน เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ย่านเก่าแก่ของเมืองทั้งฝั่งตะวันออกและตะวันตกของพื้นที่โครงการ

การพัฒนาให้พื้นที่บริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นในเป็นพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติขนาดใหญ่ (museum complex) โดยมีจุดเริ่มต้นบริเวณพื้นที่โครงการพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติแห่งที่ 1 คือ บริเวณกระทรวงพาณิชย์เดิม ซึ่งในอนาคตจะขยายออกไปเชื่อมโยงกับพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต (living museum) และมรดกที่มีชีวิต (living heritage) บริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอกและกลุ่มชาวสวน รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรม สถานที่สำคัญ วัดต่าง ๆ ริมคลองบริเวณฝั่งธนบุรี เกิดเป็นโครงข่ายร่วมเงาของการเรียนรู้ รวมทั้ง เป็นการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ควบคู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่จะก่อให้เกิดรายได้ระยะยาว

ภาพที่ 5.31

สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบริเวณพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ที่มา: สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ, 2548.

2. ลักษณะกายภาพภายนอกอาคาร

1) รูปแบบภายนอกของอาคาร

รูปแบบของอาคารปรับปรุงโดยให้รูปแบบใกล้เคียงกับลักษณะเดิม (อาคารกระทรวงพาณิชย์) โดยเป็นสถาปัตยกรรมแบบ อิตาลีเลียน เรอเนสซองส์ (Italian Renaissance) ที่ถูกทำให้เรียบง่าย (simplified) แบบสถาปัตยกรรมของต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางสุนทรียภาพของชนชั้นสูงของไทยในช่วงรัชกาลที่ 6 สำหรับการปรับปรุงอาคารนั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพของอาคารมากนัก นอกจากซ่อมแซมกระจุกและกรอบบานไม้ของหน้าต่าง และสีของผนังอาคารกับหลังคาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเล็กน้อย เนื่องจาก ไม่ใช่วัสดุในยุคเดิม และเพื่อความเหมาะสมกับสภาพการใช้งานในปัจจุบัน

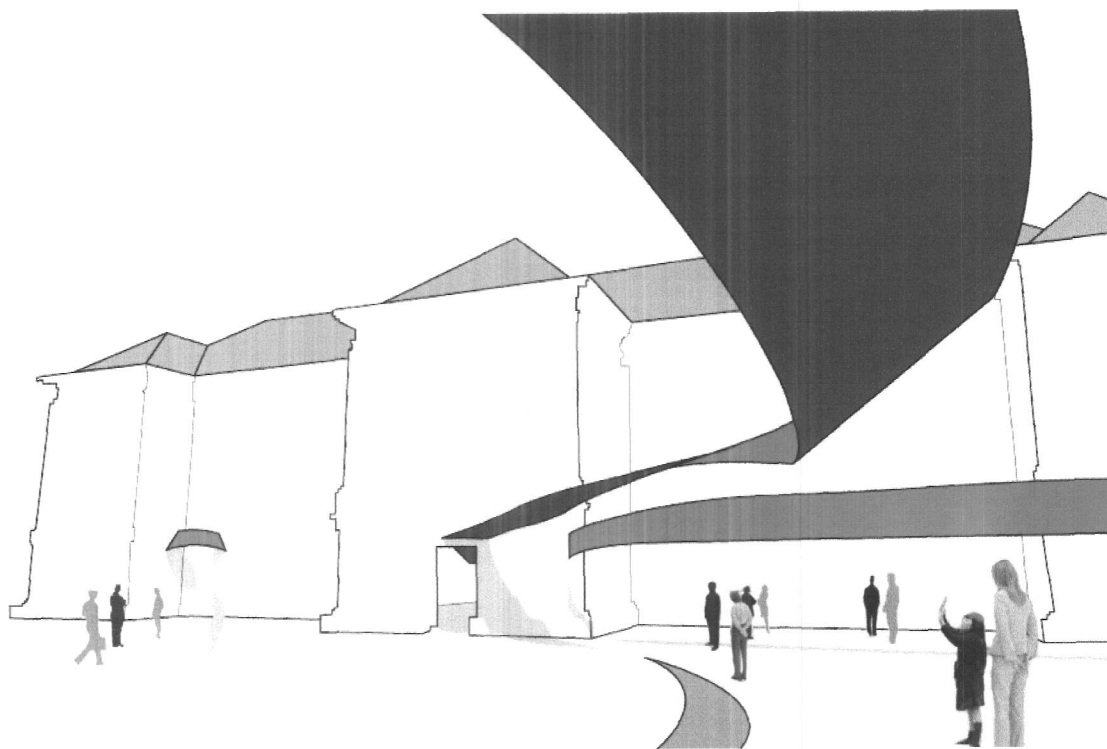
2) ทางเข้า – ออก (ภายนอก)

มีการฟื้นฟูภูมิทัศน์ดั้งเดิมของอาคารเมื่อครั้งเป็นอาคารกระทรวงพาณิชย์ โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ด้านหน้าของอาคารให้มีลักษณะเป็นทางเดินวนรูปวงกลมตามแบบสมัย เมื่อเริ่มสร้างอาคาร รวมถึงการแสดงจุดที่ทำการขุดค้นทางโบราณคดี ณ ปีกซ้าย ขวาด้านหน้าของอาคาร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการจัดแสดงการเรียนรู้ที่เกิดจากการขุดค้นทางโบราณคดีของพื้นที่ดังกล่าว

นอกจากการใช้ตัวอาคารเป็นสิ่งดึงดูดแล้ว ยังมีการใช้ริบบิ้นสายรุ้งพาดผ่านจากทางเข้าถนนใหญ่สู่บริเวณด้านหน้าของอาคาร โดยบนผืนผ้าจะเป็นการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ โดยริบบิ้นสายรุ้งนี้ผู้ชมเข้าสู่ประตูทางเข้าด้านหน้า สู่จุดต้อนรับ และเพื่อเข้าสู่พื้นที่จัดนิทรรศการต่อไป

ภาพที่ 5.32

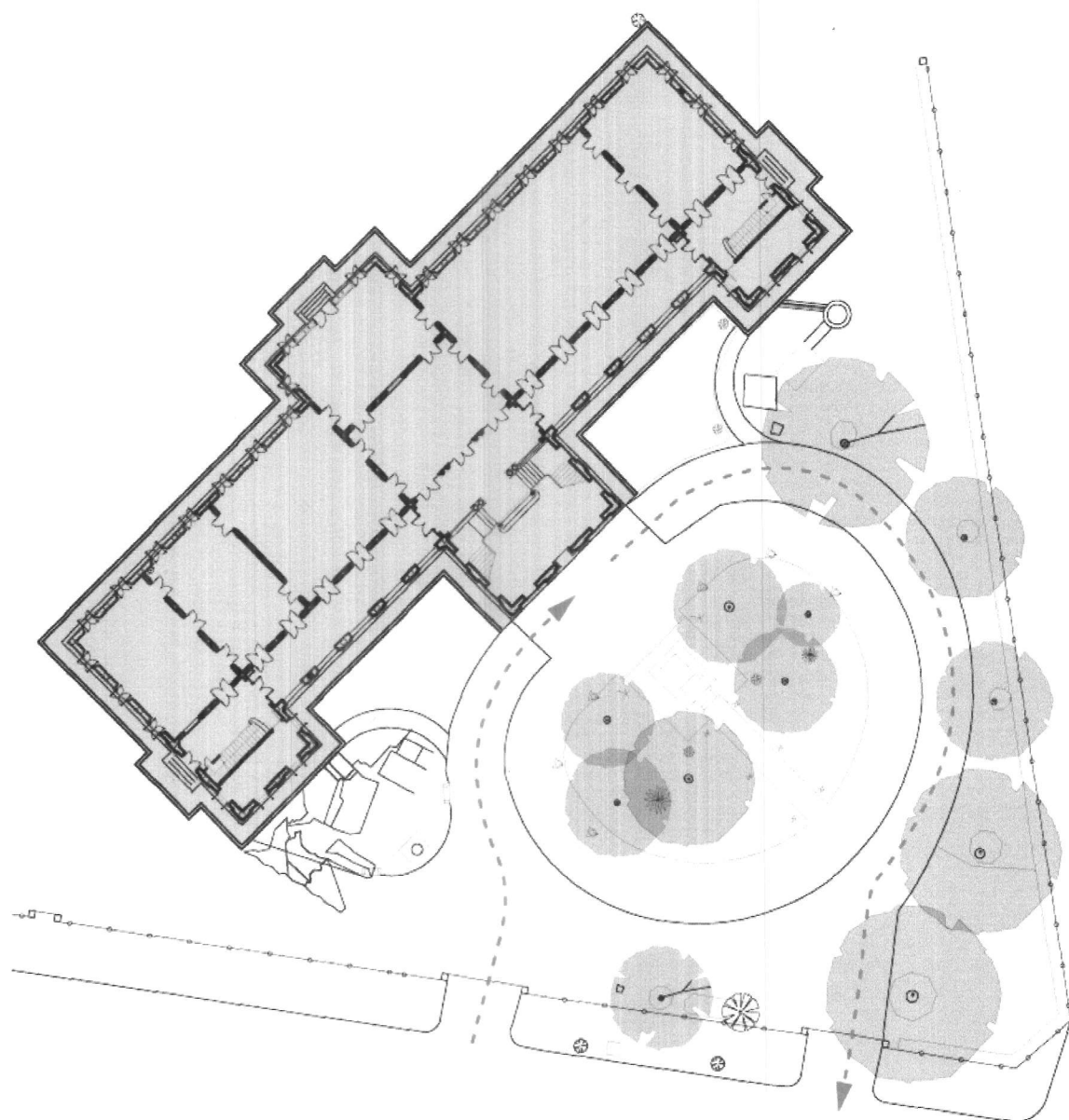
นิทรรศการบริเวณทางเข้าของอาคารพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ที่มา: สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ, 2548.

ภาพที่ 5.33

การปรับปรุงพื้นที่ด้านหน้าบริเวณทางเข้า - ออกของอาคารพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ที่มา: สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ, 2548.

3) การปรับปรุงพื้นที่โดยรอบอาคารพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

เนื่องด้วย การใช้งานมาเป็นเวลานานประกอบกับกระทรวงพาณิชย์ได้ขยายหน่วยงานและกำลังคนจึงได้มีการก่อสร้าง เพื่อขยายพื้นที่ใช้สอยอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีอาคารยุคต่าง ๆ ภายในบริเวณหลายสิบอาคาร แต่จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าอาคารทั้งหมดนอกจาก